

Izhaja vsak delavnik popoldne

NOVICAS

Uredništvo in upravnništvo v Koparjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnništva št. 328

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144.—
za pol leta K 72.—

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36.—
za en mesec K 12.—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10.—

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN

Usoda kranjske deželne imovine.

Milijonska premoženja slovenskega ljudstva v žrelu demokratskega centralizma.

Dežela vlada je v svoji seji 18. t. m. sklenila ter objavila:

Sprejme se naredba, s katero se razpušča komisija za upravo kranjske deželne imovine. Njeni posli so izročeni poverjeništvu za notranje zadeve.

Tako sklep vlade. S tem je končno likvidirana dežela Kranjska. Njeno premoženje pa bo odslej upravljala deželna predsednik Baltič, ki vodi notranje posle deželne vlade. S tem bo belgrajski centralizem gospodoval nad milijonskim premoženjem nekdanje kranjske dežele. Ljudstvo pa nad upravo ne bo imelo nobene kontrole.

Kaka usoda čaka milijonsko premoženje kranjske dežele, ki ga je spravilo skupaj slovensko ljudstvo, o tem nam najbolj povedo številke, ki jih priložuje današnji »Avtonomist«. Z ozirom na prizadevanje liberalcev, ki bi radi dokazali, da Slovenci nimamo nič premoženja, pravi »Avtonomist«:

»To je bilo lahko. Zakaj po računskem razlikju likvidacijske komisije, ki ji je stal na čelu liberalce g. dr. Triller, se je računalo in ocenilo imetje bivše kranjske dežele sledeče:

1. Poslopje »deželni dvorec« z 774 tisoč kron (!)
2. Deželna hiša na Turjaškem trgu v Ljubljani z 50.000 K (!)
3. Stavbišče v Salendrovi ulici v Ljubljani z 4.000 K (!)
4. Mitniška hiša v Radečah z dvatisoč kron (!)

5. Mitniška hiša v Krškem z 4000 kron (!!!)

6. Domobranska vojašnica v Ljubljani z 1.700.000 K (!!!!)

Nadalje: 7. Prisilna delavnaica z inventarjem vred na 167.455,60 K (!)

8. Deželna bolnišnica v Ljubljani z inventarjem vred na — čujte, čujte! — celih 605.600 K.

10. Deželni muzej v Ljubljani s pohištvo in inventarjem vred na 725.000 K.

11. Deželno gledališče (sedaj operno) na 4.153.216 K 29 vin.

12. Deželna kmetijska šola na Grmu na celih 255.495 K 20 v. —

13. Deželna elektrarna na Završnici — čujte, čujte, čujte! na 180.824 kron 39 vin. In če hočete še: 13. dva deželna avtomobila na 10.188 K 34 vin. —

Lahko bi navedli še sto postojank, iz katerih se vidi, kako so ocenili »centralisti« naše domače premoženje. Manjka pa nam žal prostora. Kaj šele, če bi navedli naše premoženje iz bivše Štajerske, kjer je dobila država po prilično enakih cenah milijardna premoženja! Kaj boste govorili o »avtonomistih« vi, ki ste vsa ta naravnost ogromna imetja prodali za skledo leče — »centralistično ustavo«. Samo »Završnica« je vredna najbrže do 100 milijonov kron, koliko je vredna šele »Fala« najčudovitejša zgradba v Srednji Evropi. Mi smo bogati; samo čudo, da od vsega tega slovensko ljudstvo nima nič! Boj za avtonomijo je po mnenju policajdemokratov — in nekaterih »tudi — socialdemokratov« — prazna beseda!

Nova obznana o „redu in radu“.

Iz Belgrada poroča ljubljanski dopisni urad, da je posebna ministrska komisija izdelala novo obznano o »redu in radu«. Kot temelj za ta načrt je služil srbski kazenski zakon in posebno poglavja, ki govorijo o veleizdaji. Izpremenile in izpopolnile so se le določbe, ki se nanašajo na kazensko postopanje in posebno na hitro in točno oizvrševanje kazni. Po določbah tega zakona se morejo kazni podaljšati do 50 let ječe, globe pa zvišati do 100.000 dinarjev. Kar tiče komunistov, bo kaznjivo že samo izizvalno uporabljanje rdeče zastave in vsako najmanjše delo, ki bi škodovalo ugledu države in njenih organizacij. Podobne določbe veljajo tudi za vse ostale vrste protidržavne propagande. O protidržavni propagandi potom tiska se

bo sodilo po kazenskem zakonu in ne po tiskovnem. Nova je v načrtu tudi določba, da so stariši odgovorni za kaznivo dejanje svojih otrok in bodo zanj kaznovani. Razen tega obsega ta obznana razne druge poostrene določbe glede javne varnosti, eksplozivnih snovi itd. Ta obznana stopi v veljavo, kakor hitro se sklene ustava. Za uvod v novo »ustavno« dobo se nam torej obeta najčrnejši policijski režim, pod katerim ne bo nihče več mogel svobodno dihati. Že določbe, da bo kaznjivo že samo »izizvalno« uporabljanje kake zastave in »vsako najmanjše delo, ki bi škodovalo ugledu države in njenih organov, so tako raztegljive, da more na tej podlagi količkaj bister žandar spraviti v ječo najnedolžnejšega človeka in rodoljuba.

Proti krauji kupčiji Pašiča za luko Baroš.

Belgrad, 19. junija. Načelnik zemljeradniškega kluba posl. Vojislav Lazič je povodom novinskih vesti in brzojavk, ki so došle klubu radi priklopite baroške luke reškemu pristanišču naslovil na ministrskega predsednika Nikolo Pašiča nastopno vprašanje: G. predsednik! Že nekoliko dni krožijo v javnosti vesti, da zahteva italijanska delegacija za sklepanje trgovinske pogodbe z našo državo, naj se luka Baroš, ki je po rapalski pogodbi priznana naši državi, pridruži reškemu pristanišču in tako spojeno podredi avtonomni upravi, sestavljeni iz dveh delegatov kraljevine Italije, kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ter Reke. Na čelu te uprave naj bi bil Italijan. Vest pravijo, da je naša delegacija za sklepanje trgovinske pogodbe pristala na vse te zahteve. Z ustvaritvijo te uprave, na čelu kateri bi stal Italijan, bi bila luka Baroš kakor reško pristanišče izročena Italiji, ki bi preko teh važnih pristanišč paralelizirala naše gospodarsko proizvajanje in trgov-

sko svobodo. Na ta način bi bila naša trgovina, naša obalna plovba in naše obalno ribarenje ogroženo in odvisno od Italije v onem delu naše domovine, ki je navezan na obe pristanišči. Razen tega bi bili na ta način tudi odtujen gotov del državnega teritorija. Povodom teh vesti se naš primorejski narod vznemirja, ker vidi v tem svojo pogubo, ako bi se ugodilo zahtevam italijanske delegacije. Zemljeradniškemu klubu prihajajo protesti izmed naroda, v katerih se zahteva, naj naša delegacija zahteva Italije kot škodljive za našo državo in državne interese zavrne. V želji, da se škoda odvrne, vprašujejo min. ter prosijo odgovora na prihodnji seji skupščine: 1. Ali so kraljevi vladi znane zahteve italijanske delegacije? 2. Kaj je naša delegacija odgovorila na te zahteve? 3. Ali hoče kraljeva vlada dati naši delegaciji navodila za vodstvo pogojanj, po katerih naj bi se varovala integriteta naše države? — Podpis: Vojislav Lazič, predsednik zemljeradniškega kluba.

Muslimani pritiškajo.

Belgrad, 19. junija. Izmed parlamentarnih klubov je bil danes zbran samo muslimanski klub, ki je imel dopoldne sejo v navzočnosti 17 poslancev. Predmet razprave je bila izvedba določil begluške naredbe, ki je včeraj izšla v Službenih novinah. Ta begluška naredba ima 60 členov, v katerih se določa tehnično izvajanje ureditve begluškega vprašanja. Muslimani so

dijo, da naredba ni izvršena po sporazumu, ki se je dosegel z vlado v tem pogledu. Radi tega so na današnji seji kluba pretresali vse posamezne člene te naredbe ter sklenili, naj muslimanska ministra dr. Spaho in dr. Karemehmedović na jutrišnji seji ministrskega sveta predložita sklep kluba, da se naj naredba popravi v zmislu sporazuma, ker bi se drugače moglo smatrati položaj za resen.

Svoboda u svobodni deželi.

Nova naredba vlade.

Ljubljana, 20. junija. Vlada je izdala okrajnim glavarstvom strogo navodilo, da se morajo vseh shodov — seveda v prvi vrsti shodov SLS — po svojih organih udeleževati in strogo paziti na to, kaj se na shodih govori. V dobi demokratizma ne pridemo preko cenzur »demokratov«. Vlada naj si pa zapomni, da vsi njeni organi ne bodo udušili klisa ljudstva po samo-

upravi. V Belgradu naj sklepajo s kupljenimi glasovi centralistično ustavo, v Ljubljani naj z obznanimi in kaznimi dušijo ljudsko voljo, zatrti je ne bodo. Bruhnila bo elementarno na dan in si izvojevala svoje pravice. Na potu do zmage bo morda cesta posuta z žrtvami mnogih posameznikov; pa te žrtve ne pomenijo mnogo, če pogledamo na zmago, ki gotovo pride.

Socialdemokrati gredo u vlado?

Cena en ministrski sedež.

Belgrad, 19. junija. Danes je bilo v skupščini prisotnih zelo malo poslancev in se politični položaj ni mogel točno presoditi. Posamezni poslanci, ki so došli v skupščino, so zatrjevali, da se pogajanja med vlado in socialnimi demokrati nade-

ljujejo. Govori se, da so se pogajanja v toliko približala sporazumu, da je vlada že ponudila socialnim demokratom listnoco ministra za socialno politiko, ako vstopijo v vlado.

Josip Kremen:

Za politično in gospodarsko svobodo.

Življenje pri nas gre svojo logično pot. Od dne do dne postaja bolj jasno, da je delavno ljudstvo v svoj novi, s težkimi žrtvami in z neizmernim delom priborjeni domovini pač narodno ujedinjeno, ne pa politično, saj šele gospodarsko svobodno.

Boj za pravo svobodo sploh ni le samo razumljiv, ampak je nujna posledica pravega pojmovanja krščanstva, ki je od svojega početka bilo zoper vsako fizično odvisnost človeka, ki je otrok božji, ustvarjen po božji podobi. Le v kolikor priznava krščanstvo vsako oblast, ki je Jana od Boga, v toliko je človeška svoboda »omejena«, ako je priznanje božje avtoritete sploh kakšno prikrajšanje na svobodi.

Boj za politično in gospodarsko enakopravnost Slovencev in Hrvatov v Jugoslaviji je stopil z dogodki zadnjih dni v očilno stanje. Že sam na sebi je ta boj, boj za krščanstvo v javnem življenju, boj zoper pojmovanje liberalizma, ki v imenu državnotvornosti, miru in reda tlačí milijonsko ljudsko maso, da zamorejo majhne privilegirane kaste tem sijajnejše živeti ob dohodkih premoženja brez dela. Obenem pa je to boj za biti in ne biti vsakega posameznika in po tem za obstoj človeške družbe, kajti danes je jasno kot beli dan, da pelje pot kapitalizma in liberalizma vedno bolj navzdol. Ako se človeštvo ne spametuje v zadnjem trenutku, bo prepozno, ali pa bo treba čudežne rešitve iz neznosnega stanja.

Kapitalistična armada je jaka in ima nešteto privržencev tudi v vrstah takozvanega marksističnega ali materialističnega socializma. Danes je jasno, da socialni demokratje ko komunisti tvorijo parlament kapitalizma. Njihov cilj je dober, a pot do njega je napačna in nemogoča: Od Boga, ki je posebljena popolnost, prostost in svoboda, more peljati pot edino-le v temvečjo duševno in trezno odvisnost človeka.

Ko stopamo te dni katoličani po svetovni vojni v prvi sistematični, po načrtu zasnovani boj za politično in gospodarsko svobodo delavnega ljudstva, v boj za oživotvorjene svetovne katoliške internaciale v vseh panogah javnega življenja, ne smemo pozabiti na gornje smernice. Vsakdo, si bo tako ali tako posegel v ta boj, mora najprej vase: Ko bo trden poedinec, prepričan in veren ter v življenju svojim nazorom dosleden, potem šele bomo zapustili svoje jarke in šli v napad na prve sovražne postojanke.

Za boj je potrebna armada, za ljut boj dobro organizirana armada. Zmagal bo oni, ki bo smotrenejšje organiziran. Da je organizacija kapitalizma silna, poizkuša današnja človeška družba na svojih hrbtih, ki ječi neprenehoma pod neotresljivim jarmom. Ni pa ta silna kapitalistična moč sama na sebi nič čudnega, saj korenini v sloletnem razvoju človeštva.

Organizacijo vrže samo protiorganizacija.

cija. Kapitalizem bo padel po organizaciji delovnega ljudstva, ki more biti močnejši od prvega. Za sedaj je naša organizacija bolj obrambnega značaja. Kakor hitro pa zberemo dovolj močne bataljone krog zastave krščanskega socializma, tedaj pridemo v napad na celi črti s posebnim ozrom na gospodarski red. Troje vrst organizacij nam je predvsem potrebnih za dosego močne delavske armade. In sicer: Kulturne: V njej poglobimo svojega duha, si razbistriro um, da more kar najlažje ločiti dobro od slabo. V njej se utrdimo v temeljih krščanskih resnic in načel, da si ustvarimo jasen okvir, preko katerega ne sme iti človeško hotenje in delovanje, ker bi sicer prišlo v nasprotje z božjo voljo. V vsakem delavskem centru mora delovati predvsem dobro in živahno kulturna organizacija. Ta daje smernice in navodila. Če se le-teh držimo tudi v javnosti, potem se nam ni treba bati hudega. Vsak krščanski delavec že sam po sebi spada v katoliško izobraževalno društvo. Sedaj, ko gremo velikih bodočnosti nasproti, je ta zavest posebno neizmerne pomena.

Strokovna organizacija. O neprecenljivi važnosti le-te bi pač ne bilo potrebno več pisati po tako slabih izkušnjah, ki jih je delavstvo prestalo v in po svetovni vojni. Vsak se trese za tiste uboge kronice, ki jih mora dajati v centralno blagajno. Ko ga doleti neznatna bolezen in pardnevna brezposelnost, pa hiti na vse pretege, da ga centralna vlada izplača. Glavni cilj strokovne organizacije pa ni le podpiranje in zaščita članov o tem ali onem slučaju, marveč boi za končno dosego socialno pravičnega družabnega reda. Nele obramba, marveč napad! Strokovna organizacija bi morala biti tako finančno močna, da bi z lahkoto izdajala svoje glasilo, svoje brošure in da bi brez težav otvorila za delavstvo socialno-politično šolo. Predpogoji tega seveda je, da delavstvo samo seže v svoje žepe in se močno strokovno organizira. Kedaj se bo naše delavstvo tega tudi zavedalo? Brez močne in samostojne strokovne organizacije ni uspeha! Na dele za njo!

Politična organizacija. Krog politike se vrti danes cel svet. V njej se odločuje vse, ona sega danes že v najskrivnejše kotiče zasebnega življenja. Če kdo, se mora politično orientirati delavec. Smotreno se to godi le v organizaciji. Le-ta pride do svoje veljave predvsem ob volitvah. Ako je politična organizacija trdna, je uspeh na volišču gotov, kot je gotovo, da bo oddal delavec glas oni stranki, ki zanj res dela. Brez te tretje organizacije delavstva ni popolno.

Ako gremo in hočemo v boj za politično in gospodarsko svobodo slovensko-hrvaškega delavnega ljudstva, moramo vedeti, da je predpogoji našega uspeha izpopolnitev naših kulturnih, strokovnih in političnih organizacij do najvišje mere, ki je mogoča. Brez tega predpogoja bo naš glas, glas vpajočega v puščavi, glas glas vpajočega v puščavi.

Delni izidi volitev na Koroškem.

Celovec, 19. junija. Volitve v narodni svet in deželni zbor so se izvršile popolnoma mirno. Udeležba pri volitvah je bila po dosedanjih krajevnih poročilih precej pičla. Rezultati volitev v narodni svet so nastopni: Politični okraj Celovec: Oddanih 11.843 veljavnih glasov. Od teh so dobili socialni demokrati 4300, velenemska ljudska stranka 3838, krščansko socialna stranka 3101, koroška kmetijska zveza 291, komunisti 224 glasov, Slovenci 89 glasov. Pol. okraj Šmohor: Oddanih 5905 veljavnih glasov. Od teh so dobili krščanski socialci 2069, soc. demokrati 1752, koroška kmetijska zveza 1456, velenemska ljudska stranka 407, Slovenci 116, komunisti 3 glasove, neveljavnih glasov 102. Pol. okraj Spittal: Skupno število oddanih veljavnih glasov 49.098. Soc. demokrati 6758, krščanski socialci 5512, kmetijska zveza 52774, velenemska ljudska stranka 1508, komunisti 46. Velikovec (začasni rezultat): Soc. demokrati 442, velenemska ljudska stranka 336, kmetijska zveza 198, Slovenci 93, krščanski socialci 31, komunisti 8 glasov. Pol. okraj Beljak: Oddanih glasov 277.224. Soc. demokrati 15.035, kmetijska zveza 3749, velenemska ljudska stranka 3614, Slovenci 2132, krščanski socialci 2635, komunisti 59 glasov. Mesto Beljak: Soc. demokrati 5677, velenemska ljudska stranka 2564, kmetijska zveza 724, komunisti 36, Slovenci 14 glasov. Pol. okraj St. Vid: Oddanih 20.359 veljavnih glasov. Soc. demokrati 9452, kmetijska zveza 5600, krščanski socialci 2331, velenemska ljudska stranka 2055 glasov. Pol. okraj Volšperk: Soc. demokrati 4578, krščanski socialci 6250, kmetijska zveza 2423, velenemska ljudska stranka 1584, komunisti 11 glasov.

Politični dogodki.

+ Sfringa z brado. Milan Marjanović, eden najdelavnejših članov bivšega Jugoslovanskega odbora, ki se mu ni treba bati ne očitka frankovstva ne nazadnjaštva, ostro šiba v »Slobodni Tribuni« Vesnić-Pašićevu zunanjo politiko, ki je tudi v novoustanovljeni jugoslovanski državi ostala izključno srbska. Ta politika smatra Italijo za svojo naravno zaveznico in je tej Italiji žrtvovala najprej celo avstroogrsko mornarico, Gorico in Trst z vsem zaledjem in končno Reko s Sušakom in Barošem vred. Vse to je bilo že davno dogovorjeno v Parizu, Rimu in Beogradu med štirimi očmi in vsi poznejši javni sestanki v Rapallu in Beogradu so bili le še komedija za priproste ljudi. To je sistem »sfringe z brado« ki brez usmiljenja zahteva svoje žrtve in požira ideal za idealom, up za upom tistih, ki so zidali na to državo. V najkrajšem času pade nova žrtev — napoveduje Marjanović: Z Italijo se sklene pogodba, da se Zader z železnice sklene z zaledjem in tako izgraja v italijanske roke še tista trgovina, ki teži na srednjo Dalmacijo. Ta pogodba je v glavnem že gotova stvar! Zdi se, zaključuje Marjanović, da bomo morali Reke, Sušake, Istre, otoke najprej reševati v Beogradu, ako jih hočemo nekoč rešiti na Jadranu in Soči. — Do takega prepričanja prihajajo danes že Marjanovići, samo demokratski prodanovići se delajo slepi in strežejo sfinji z brado, ko golta svoje žrtve. Toda — tako napoveduje isti Marjanović — tudi to sfringa že čaka usoda, tudi ona se bo zvrnila v brezno prošlosti. Njene usode bodo deležni tudi njeni hlapci.

+ Nevarnost diktature. »Slobodna Tribuna« se zaniša ob dejstvu, da se konstituenta, ki je v prvi vrsti poklicana, da zbere in združi vse narodne sile, v najvažnejšem trenutku takorekoč razhaja. Pretežni del velike opozicije je že izstopil, ostali del grozi z izstopom. A v vladni večini sami se vse krha in lomi. V najboljšem slučaju bodo ostale seje konstituante le še klubske seje vladnega bloka. Kakšno veljavo naj ima ustava, ki jo sklene taka konstituenta? Odgovornost za vse to — pravi list — nosi brez dvoma vlada in njena večina. Toda nadaljuje člankar — tudi opozicija ni brez odgovornosti. Že se čujejo glasovi o razpustu konstituante, o diktaturi in oktroiranju ustave in ni dvoma, da se nekomu že davno hoče najbrezobzirnejšega absolutizma, diktature.

+ Velikodušen minister. G. minister Velizar Janković je, kakor izhaja iz interpelacij v konstituenti, zelo velikodušen mož. Vekakor samo za svoje ministrske tovariše. Tako je svoj čas kot prometni minister uvedel za vse svoje prednike na tem mestu dosmrtno brezplačne vozne listke I. razreda. Kot poljedelski minister je pa določil državno posestvo v Topčideru, ki naj bi služilo poljedelski visoki šoli v Beogradu, v to, da dobivajo z njega vsi prejšnji poljedelski ministri do smrti živila po najnižjih cenah. Temu zgledu naj slede še drugi ministri, pa bo Jugoslavija kmalu ena sama velika oskrbovalnica za ministre.

+ Vladna kriza na šjaerskem. Deželni tiskovni odsek poroča o krizi v deželni vladi: Radi obvestila deželnega glavarja dr. Rintalna in njegovega namestnika dr. Ahnerja prvemu predsedniku deželnega zbora, da ostavljata svoja vladna mandata na razpolago glavnemu odseku deželnega zbora, sta sklicani zadnji, kakor tudi konferenca načelnikov strank za v torek, dne 21. t. m., ob 11. uri.

Dnevni dogodki.

— Velikašen orlovski tabor v Črnomlju. Včeraj se je v Črnomlju zbrala ogromna množica ljudstva, ki se ceni nad 5000 ljudi, iz cele Bele Krajine, da prisostvuje prvemu belokranjskemu orlovskemu taboru. Posebni vlak iz Ljubljane je do Semiča vzel seboj nad 1400 potnikov. V Črnomlju so se z zunanjim gostom pridružili tisoči vrlih Belokranjcev. Ko so došli s hrvatskim vlakom še hrvatski gostje, se je razvil velikašen sprevod v Črnomlju, ki takega slavlja še ni videl. Sprejati je jezдила orlovska konjenica, nato so korakali Orli in Orlice ter naraščaj z dvema godbama. Njim so sledile pestre belokranjske in druge slovenske narodne noše ter tisoči ljudstva. V sprevodu je korakalo 327 Orlov v kroju, 235 Orlic in 54 naraščaja iz bližnjih dolenskih krajev. Ker pa 50 tekmovalcev, ki so prišli že dan prej, sprejeda ni moglo udeležiti, ker tekme niso bile še končane, lahko računamo, da je bilo v Črnomlju včeraj 377 orlovskih krojev. — Ljudstvo je z navdušenjem pozdravljalo došle Orle. Na prostornem trgu, kjer se je vršila služba božja, je bila prava gneča. Sv. maši, ki jo je služil presv. škof dr. Kar-

lin, je prisostvovalo nad 5000 ljudi. Cerkveni govor je imel preč. g. Učak. — Med službo božjo je bilo opaziti, da so se nekateri gospodje v hiši na glavnem trgu iz 2. nadstropja pokriti posmehovali. Čuti je bilo med službo božjo tudi par žvižgov. Na odločno posredovanje orlovske deputacije so pozneje izživali izginili. Telovadbe popoldne se je udeležilo nad 4000 oseb. Pripomniti pa je, da se je ta tabor vršil ob najneugodnejšem vremenu. Ko bi ne bilo dežja, bi bilo došlo še enkrat toliko ljudstva. Deževalo je zjutraj, nakar je dež za nekaj časa prenehal, takoj po sv. maši je zopet začelo deževati, deževalo je med telovadbo, naravnost liti pa je začelo, ko so Orlice in za njimi Orli izvajali zadnje vaje. Med nalivom sta bila še dva kratka pozdravna nagovora. In to ljudstvo je vztrajalo v dežju prav do konca. Ravno ta okolnost je dokazala, da so orlovske vrste disciplinirane in da belokranjsko ljudstvo v ogromnem številu hoče postati sobojevnik v vrstah kršč. soc. organizacij. — Nasprotniki se javno niso upali pokazati, pač pa so posamezne udeležence izživali in sramotili. To so bili ljudje tiste vrste, ki so med službo božjo žvižgali in ki so pred kratkim iz kapelice na trgu odnesli kip Matere božje ter ga vrgli v cestni jarek. S tem so nasprotniki pokazali svoj program, medtem ko je včerajšnji tabor belokranjskemu ljudstvu pokazal name name in cilje kršč. soc. organizacije.

— Naznanjite politične shode! Svoje pristaše po deželi opozarjamo, da naj vse politične shode pravočasno naznanijo političnim oblastem. Društvenih shodov pa ni treba naznanjati.

— Osebnosti. Provizorni koncipisti Stanko Mašič, Fran Levičnik, dr. Anton Megušar, Ivan Šubic in Ivan Milač se imenujejo za okrajne komisarje, prov. koncipisti Bogomir Kobal, dr. Alojzij Trstenjak in Janko Osojnik pa za definitivne vladne koncipiste. — Inž. agr. Fran Mikuš se pomakne v IX. činovni razred.

— Novi poselski red. Dež. vlada naznanja, da se je na seji 17. t. m. odobrila novi poselski red, ki vpoštevata težnje poslov, kakor to zahteva socialna pravičnost.

— Državni upravitelj Rogaške Slatine. Dež. vlada je v seji dne 18. junija sklenila podeliti mesto začasnega upravitelja studenčnega obrata v Rogaški Slatini g. Jaki Šosterju, trgovcu v Celju.

— Nezgode pri delu. 18 letno Matildo Modic, delavko v Trbovljah, je pred enim tednom v rudniku pri delu podsula palst zemlje in ji zlomila hrbtenico. Pripeljali so jo v deželno bolnico v Ljubljani. — Josip Godic v Slomškovi ulici je žagal drva pri Pavlu Kotniku, lastniku motorne žage. Pri delu pa mu je odrezalo kazalec leve roke. — Mihaelu Oražem, mizarskemu pomočniku pri J. Gogali na Bledu, je stroj odtrgal mazinec leve roke.

— Smrt najstarejše Zagrebčanke. V Zagrebu je umrla gospa Magdalena Triner, stara 103 leta.

— Dr. Trumbić brez stanovanja. Odkar je dr. Trumbić glasoval proti vladni ustavi, je padel pri vzdrževalcih sedanega režima v popolno nemilost. Ta nemilost gre tako daleč, da dr. Trumbić v Zagrebu, kjer bi si po tolikem trudu v tujini rad odpočil, ne le ne najde stanovanja, ampak mu je demokratski poverjenik za socialno skrbstvo v Zagrebu — Ancel — celo rekel, da sploh nima pravice nastaniti se v Zagrebu, češ da ni zagrebški občan! Tako

se godi enemu dr. Trumbiću pod vladno »največjih« Jugoslovancov: Pribičević, Ancelov in Ribnikarjev.

— Tatvine na železnici. Med vožnje na progi Zidanimost—Zagreb je bilo 16. tm. ukradenih iz vagona 10 kosov kontenine, vsak kos po 60 m. — Ravnatelju Miler Joblinu iz Beograda je bilo v ekspresnem vlaku med vožnjo iz Trsta v Beograd ukradena zlata ura z verižico, zlata doza za cigarete in nekaj obleke.

Ljubljanski dogodki.

Ij Dalmatinski akademiki so priobčili v »Jugoslaviji« nekako poslano. Bilo bi odveč, baviti se podrobno s tem »glasom«, ker isti itak potrjuje vse, kar smo mi pisali o nekolicini dalm. akademikov, ki nikakor ne delajo časti svojim vsega spoštovanjem vrednim dalmatinski in drugim kolegom. Vendar se nam zdi potrebno, da ugotovimo sledeče: 16. t. m. sta se javila v našem uradništvu dva dalm. akademika, ki sta čudež se v našem listu priobčeni notici zahtevala, da prinesemo popravek. Urednik, ki ju je sprejel, jima je stvar pojasnil, obenem pa izrazil svoje začudenje, da pride zahtevati popravek gospod, ki je tudi sam žvižgal, na kar je isti v precejšnji zadregi obmolknil. Drugi gospod pa je izjavil, da gg. profesorji ljubljanske univerze delajo dalmat. akademikom vsled sličnih notic vsakovrstne težkoče pri izpiti, na kar ga je naš urednik opomnil, da je prepričan o objektivnosti gg. profesorjev, ki gledajo predvsem na pozitivno znanje dijaka in ga po tem tudi kvalificirajo. Gospod je tudi večkrat podarjal, da so žvižgali predvsem Primorci, ne pa oni. (Kdo je toraj žandar?) Ko ju je urednik še zagotovil, da naš list ne dela nikomur krivice in da smo vedno pripravljeno komu nehoti storjeno krivico popraviti sta gospoda odšla in zagrozila, češ, premalo nas je, sicer bi vam že pokazali.

Ij Liberalna poparjenost vsled krasno uspele prireditve ob 10 letnici Šentpeterskega Orla se še danes ni ohladila, kar nam je porok, da jih je prireditev zadela v živo. Demagogija, ki so se je posluževali v boju proti Orlom ali po njihovem nazivu proti »čukom«, ni rodila zaželjenega uspeha. Vsa dobro-misleča in poštena mladina se zbira pod mogočnim orlovskim praporom in ne meneč se za zakotna izživanja nasprotnikov dela neumorno za blagor slovenskega ljudstva. Tolažijo se liberalci, češ, zastav je bilo pa bore malo in živovpitija tudi ni bilo veliko. To jim verjame-mo, povemo pa jim, da so ob njihovih prireditvah visele zastave samo takrat, kadar je to zahteval župan. Vpiti je pa ni nikako znamenje zavednosti. Ljudstvo molči, pa po svoje naredi. To ste pač izkusili pri zadnjih volitvah, ko ste toliko kričali, pa vendar doživeli popoln poraz.

d Dijaški Orel v Ljubljani priredi dne 26. junija na Rudniku pri Ljubljani javno telovadbo, spojeno z vrtno veselico. Nastopili bodo člani, Orlice in naraščaj. Sodelovala bo društvena godba iz Viča. Prijatelji katoliškega dijaštva, prijatelji orlovske misli, prihitite v nedeljo na Rudnik! Sodili boste lahko uspehe in delo našega dvestonega obstoja. Bog živi!

Odgovorni urednik Anton Marinček,
Izdaja konzorcij »Novega Časa«,
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

B. Bulwer: Poslednji dnevi v Pompejih.

102

»Svečenik,« je odvrnila Tesalka, »bogi so naklonili, da sem bila priča Arbakovega izdajstva, ne da bi on vedel o tem. Ako se meni sami posreči uteči iz tega ozidja, rešim tudi tebe. Tako govori skozi to ozko luknjo in odgovarjaj, kar te vprašam!«

»Oh, blagoslovljeni duh,« je rekel svečenik in radostno ustregel Nidiji želji, »reši me in prodati hočem kupice iz samega oltarja, da poplačam tvojo dobroto.«

»Nočem tvojega zlata — povej mi svojo skrivnost! Ali sem prav čula? — Ali zamoreš v resnici rešiti Atenca Glavka obtožbe proti njegovemu življenju?«

»Zamorem — zamorem! — Zaradi tega me je Arbak (Furije naj uničijo tega zlobnega Egiptčana!) zvalil semkaj, da me pusti umreti gladi in strohneti!«

»Atenec je obdolžen umora; ali moreš ti ovreči obtožbo?«

»Samo osvoboditi me in najbolj ponosna glava v Pompejih ni bolj varna kakor njegova. Jaz sem videl, kako se je zločin izvršil — jaz sem videl Arbaka, kako je zadel udarec; jaz zamorem dokazati krivdo pravega morilca in rešiti nedolžnega človeka. Toda ako jaz poginem, umrje tudi on. Ali se zanimaš zanj? O dobra tujka, v mojem srečju se nahaja urna, ki ga zamore obsoditi ali rešiti!«

»In ali hočeš vse povedati, kar veš?«

»Hočem! — Oh! In tudi ako bi bil pe-

kel pod mojimi nogami — da! Maščevanje verolomnemu Egiptčanu — maščevanje! Maščevanje! Maščevanje!«

Ko je Kalen sikal te poslednje besede skozi svoje zobe, tedaj je Nidija čutila, da so bile v njem najhujše strasti pripravljene, da pripomorejo Atencu do pravice. Njeno srce je močno utripalo; ali bode njej usojeno rešiti svojega draga — svojega oboževanega Glavka? »Dovolj,« je rekla, »ona moč, ki me je pripeljala semkaj, me popelje tudi skozi vse. Da, jaz čutim, da te rešim. Počakaj mirno in potrpežljivo!«

»Bodi razumna, bodi oprezna, sladka neznanka. Ne poskusi obrniti se do Arbaka — on je kakor mramor. Poišči terorja — povej mu, kar veš — dobi od njega dovoljenje za preiskavo, pripelji seboj vojake in spretno kovače — ti zapahi so strašno močni! Čas hiti — jaz lahko umrem lakote — lakote, ako se ne požurim! Pojdi — pojdi! Počakaj — strašno je biti sam! — Zrak je kakor v mrtvašnici — in škorpioni — ha! In blede larve; oh! Ostani — ostani!«

»Ne,« je rekla Nidija prestrašena vsled svečenikove groze in željna posvetovati se sama s seboj. — »ne, zaradi tebe moram oditi. Zanesi se na svojo tovarišico — zdravstvuj!«

S temi besedami je odšla, tipala z razprostrtimi rokami po prostoru, dokler ni dospela do drugega konca dvorane in začela hodnika, ki je vodil na prosto. Tukaj pa se je ustavila; čutila je, da bi bilo bolj varno, ako bi nekoliko časa počakala, dokler se ne bi noč tako približala jutru,

da bi cela hiša spala in da bi jo zamogla neopaženo zapustiti. Radi tega se je vlegla zopet na tla in štela dolge trenutke. V njenem zaupljivem srečju je sedaj prevladovalo veselje. Glavk se je nahajal v smrtni nevarnosti — toda ona ga je zamogla rešiti!

XV. POGLAVJE.

Arbak in Jona. — Nidija dospe na vrt. — Ali se ji posreči uteči in rešiti Atenca?

Ko je Arbak ogrel svoje žile z dolgimi požirki onega z blagodišečimi dišavami pomenečane vina, katerega so razkošneji tako cenili, se je čutil bolj veselega in radostnega. Ponoš navdaja zmagovalno iznajdljivost, četudi je bil morebiti njen namen zloben. Naša nečimerna narava si laska vzpričo zavesti večje premetenosti in samozadobljenega uspeha — pozneje pride strašna reakcija kesanja.

Toda obžalovanje in kesanje ni bilo čustvo, ki bi ga zamogel Arbak kdaj čutiti do usode ničvrednega Kalena. Pregnal je hodom iz mesta v globoko reko Sarnus; in časnó smrt svečenika; čutil je samo, da je minula velika nevarnost in da je odstranjen nevaren sovražnik; vse, kar mu je sedaj preostajalo, je bilo, kako pojasniti ostalim svečenikom svečenikovo odsotnost, in to je vedel, da mu ne bo težko storiti. Kalena je večkrat pošiljal v verskih zadevah v sosednja mesta. Sedaj je mogel trditi, da ga je zopet poslal na tako pot z darili za lizidina svetišča v Herculaneju in Neapolju za spravo boginje radi umora svečenika Apeida. Ko bi Kalen umrl, bi lahko njegovo truplo vrgel pred svojimi od-

hodo miz mesta v globoko reko Sarnus; in ako bi ga potem našli, bi sum lahko letel na nazarenske brezbožnike, ki so se na tak način maščevali za Orintovo smrt v areni. Ko je Arbak hitro preletel vse te načrte glede svoje varnosti, se je naenkrat otresel vsakega spomina na nesrečnega svečenika in je vzpodbujal od uspeha, ki je zadnje čase venčal vse njegove načrte, prepustil vse svoje misli Joni. Zadnjikrat ko jo je videl, ga je pregnala izpred svojih oči z bridkim in očitanim polnim zaničevanjem, katerega njegova prevzetna narava ni mogla prenašati. Sedaj se je čutil dovolj pogumnega, da ponovi svoj obisk, kajti njegova strah od nje je bila kakor enaka čustva pri drugih ljudeh — neumno si je želel njene navzočnosti, četudi ga je ta navzočnost poniževala in razsrjevala. Z oziranjem na njeno žalost ni odložil svojega temnega in nepravilnega oblačila, pač pa je obnovil dišave na svojih črnih lasih, uredil tuniko v najprimernejše gube in se napotil proti sobi Neapolitanke. Nagovoril je sužnja, ki je stražil zunaj in vprašal, ako se Jona še ni podala k počitku; in ko je izvedel, da še vedno čuje in da je nenavadno mirna in udana, se je drznil stopiti pred njene oči. Našel je svojo krasno varovanko sedeti pri majhni mizi, ko je zamišljena s svojimi rokami podpirala svoj obraz. Toda na njenem obrazu ni bilo njene navadnega izraza in Psihi podobnega izraza sladkega duha; ustnice so bile odprte — oči prazne in malomarne — in dolgi črni lasje so padali v neredu po njenem vratu in še bolj povečavali bledeost lic, ki so že izgubila na svoji okrogli obliki.